

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

V. ARG.

STOCKHOLM, 1 MARS 1916.

Nr 5.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3-1/4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1-4.
Rikstel 8600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1916 Kr. 1:35.

Lösenummer 5 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

Lästmakaregatan 61, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.

öppen vardagar kl. 1/3-1/5 e. m.

L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1-3 e. m.

Kvinnorna och landstingsmannavalen.

Landet står åter inför viktiga val. I slutet av denna månad utses landstingsmän i halva antalet valkretsar i landet. Landstingen hava, som vi veta, en dubbel uppgift, dels en rent kommunal, som sammanfaller med den inre hushållningen inom varje län och dels en politisk, som består i att utse ledamöter till Riksdagens Första kammare.

Med den politiska vakenhet, som utmärker vår tid, äro förberedelserna till landstingsmannavalen redan i full gång, och, av allt att döma, komma de att föregås av en valrörelse, som knappast står en politisk efter i omfattning och livaktighet. Det är dock en skillnad nä: vid landstingsmannavalen ha även kvinnorna rösträtt om också icke valbarhet.

Fastän Sveriges kvinnor ännu, i motsats till kvinnorna i våra grannländer, sakna politisk rösträtt, äger dock varje kommunalt röstberättigad kvinna ett indirekt politiskt inflytande, i det att hon genom sina röster, på landet vid landstingsmannavalen och i de fem största städerna vid stadsfullmäktigvalen, kan inverka på Första kammarens sammansättning.

Bland de argument, som resas mot kravet på kvinnornas fulla politiska medborgarrätt, heter det även, att kvinnorna icke använda de rättigheter de redan äga. Även om detta påstående i viss mån kunnat ha fog för sig, särskilt i avlägsna landskommuner med dåliga kommunikationer, kommer med all säkerhet så icke längre att bli förhållandet. Där om komma de respektiva partiernas valledningar att dra försorg. För dem gäller det att vinna

Då kvinnan blir politiskt myndig, och först då, hava vi rättighet att tala med henne om hennes ansvar och om det inflytande hon bör utöva på mänsklighetens utveckling.

Maurice Muret

Professor vid universitetet i Lausanne.

De första kandidaterna.

Slag i slag följa händelserna i våra nordiska grannländer. Den 5 juni erhöilo Danmarks kvinnor sin fulla medborgarrätt och nu, i februari 1916, nämnes de två första kvinnliga kandidaterna till den lagstiftande församlingen. Det är det socialdemokratiska partiet, som på sina listor uppsatt två kvinnor, Andrea Brockmann och Helene Berg. Andrea Brockmann är en inom sitt parti högt aktad och betrodd medlem, som även gjort sig känd som talare vid politiska valmöten. Under den stora lockouten 1899 var hon vid förhandlingarna representant för sömmerskorna, och redan så tidigt som 1897 valdes hon till förman för de kvinnliga herrskräddarna i Köpenhamn. Under hennes ledning ökades föreningens medlemsantal från 40 till 1,100. I kampen för de danska kvinnornas medborgarrätt tog Andrea Brockmann städse en mycket aktiv del.

Att Helene Berg blivit en av de första kvinnor, som uppsatts till kandidat, torde av Danmarks kvinnor hälsas med stor glädje, om man betänker, hur varmt och oförtrutet hon under rösträttskampens dagar arbetat för sina medsystrars rätt. Hon har även nedlagt ett betydande arbete på familjerättens och barnalagarnas område och är högt skattad för sitt intelligenta, målmedvetna och uppoffrande arbete.

De två kvinnor, vilka nu nämnts som de första danska riksdagsmannakandidaterna, äga alltså alla förutsättningar att i ett framtida politiskt värv göra sig gällande, och då man dessutom kan vara övertygad, att det blir kvinnornas speciella krav och önskemål de komma att ha för ögonen, måste man uttala den förhoppningen, att både Andrea Brockmann och Helene Berg måtte få säte och stämma i sitt lands lagstiftande församling.

Stöd arbetet för kvinnans politiska rösträtt genom att ingå som medlem i närmaste rösträttsförening och genom att prenumerera på Rösträtt för Kvinnor.

händer de vilja lägga den medbestämmanderätt i landets öde, som de själva ännu sakna. Här gäller det för kvinnorna att känna sitt ansvar och göra sin plikt.

Varför det icke sitter någon kvinna i Stortinget.

Resultatet av de norske stortingsval er forlangst kjendt, men jeg vil gjerne faa lov til i Deres ærede blad at supplere efterretningerne noget.

Da norske kvinder i 1913 fik almindelig politisk stemmeret med valgbarhet, var de vel vidende om at der under de valgforholde, som for tiden er gjældende, vilde komme til at gaa længre tid hen, inden de kunde opnaa at sætte en eller flere kvinder ind i Stortinget. Men likesaa lidt som dette avskrækket dem fra at kræve det, som de ansaa for sin første ret, nemlig den at bli stemmeberettiget borger i sit land, likesaa lidt agtet de at la sig nøies med fremdeles at holdes udenfor "tingets hal".

Allerede i 1911 og flere ganger senere, var der i "Nylønde" slaat til lyd for at kvinderne i tide maatte samle sig om arbeidet for at kræve en forandring i valgordningen, og særlig da at søke at faa ophævet enmandskredsen og bostedsbaandet.

Paa sit landsmøde i april 1911 optok Landskvindestemmeretsforeningen denne sak, og det blev enstemmig vedtat, at der skulde oversendes Stortinget et lovforslag om en forandret politisk valgordning. Dette forslag blev vedtat til fremsættelse av repræsentanten Eftestøl. Det lyder saa:

Antallet av stortingsrepræsentanter for kjøpstæderne skal steds forholde sig til antallet av stortingsrepræsentanterne som 1 til 2. Inddelingen samt reglerne om fremgangsmaaten ved valgene, fastsættes ved lov. Herved blir foruten hvad grundloven forøvrig bestemmer, følgende at iagttas:

a) Enhver kjøpstad, og i landdistrikterne ethvert herred, samt ethvert ladedsted med eget kommunestyre utgjør særskilte valosogn.

Derefter følger en del andre bestemmelser med alternativer, som handler om direkte valg og forholdstalsvalg, men som forsaavidt ikke har nogen interesse for denne artikel, som hensigten hermed skulde være at forklare grunden til og haabløsheten ved at endog tænke paa at faa kvindelige repræsentanter ind i Stortinget, saalænge vi har systemet i enmandskredse.

Det skulde synes saa naturlig at de nye valgere, kvinderne, som til og med utgjør den største halvpart, kunde ha en retfærdig fordring paa at faa rvdet tilside denne den væsentligste hindring for deres representation i Stortinget, og for eller senere vil de visselig faa tilfredsstillet sine krav i saa henseende. Flere av stortingsrepræsentanterne hadde erklæret sig enig i forandringen, og flere av vore dagblade uttalte sin sympati med forslaget. Et enkelt bragte endog en hel artikkelrække til gunst for det.

Men da forslaget første gang blev behandlet i tinget, faldt det. I aar vil det igjen bli forelagt Stortinget, og vi

Annonsera i Rösträtt för Kvinnor.

Annonspris 10 öre efter texten, 12 öre å textsida pr mm.-höjd, spaltbredd 65 mm. Marginalannons samt annons å bestämd plats 20 öre pr mm. Årsannonser 20 % rabatt, halvårs 10 % rabatt, kvartals 5 % rabatt. För annons till införing 1 eller 2 gånger torde likvid medfölja orden. Annons bör vara insänd senast 5 dagar före tidningens utgivningsdatum till Rösträtt för Kvinnors expedition, Lästmakaregatan 6, Stockholm. För annonsavdelningen: Rikstel. 8600, Allm. tel. 147 29, mellan 1-4 e. m.

Där kvinnor böra vara med.

I senaste numret av Rösträtt för Kvinnor fanns en beaktansvärd artikel, Påpasslighet, vari betonades viken och nödvändigheten av kvinnornas insats på det kommunala arbetsområdet. Det gällde då i främsta rummet ett planmässigt rösträttsarbete på landsbygden, som väckte kvinnorna till insikt om betydelsen av att kvinnor voro företrädare i fattigvårdsstyrelser, pensionsnämnder, livsmedelsnämnder, skoloråd m. m. Vore kvinnorna påpassliga skulle många tillfällen, som nu gått förlorade, kunnat tagas i akt, detta särskilt vad livsmedelsnämnderna beträffar, som valts av kommunerna själva, och där kvinnorna med lätthet kunde fått in representanter, om de utvecklade litet mer energi. Då nämnderna emellertid skulle vara tillsatta före den 10 februari, är det numera för sent att göra något åt saken, och man får i stället ha blicken inriktad på vad som i framtiden kan göras.

Det torde då vara skäl i att påminna om de nykterhetsnämnder, som, enligt lagen om behandling av alkoholister av den 30 juni 1913, skola finnas i varje kommun. I § 3 av nämnda lag heter det nämligen: "Nykterhetsnämnden skall, om ej särskild sådan nämnd blivit tillsatt, utgöras av kommunens fattigvårdsstyrelse. Särskild nykterhetsnämnd må tillsättas, i fall så provas lämpligt i stad av stadsfullmäktige, eller, där sådana ej finnas, av allmän rådstuga och på landet av kommunalstämman. Om dylik nämnd sammanställning, val av ledamot och suppleant däri, ledamots och suppleants tjänstgöringstid och avgång, val av ordförande och vice ordförande, ordningen för nämndens arbete, avgivande av utgifts- och inkomstförslag, räkenskapers förande, redovisning samt ledamots ansvarighet äger för annan ort än Stockholm vad om fattigvårdsstyrelse finnes stadgat motsvarande tillämpning, och gälla för Stockholm de bestämmelser, konungen på förslag av stadsfullmäktige meddelar. Vald ledamot äger att när som helst avsäga sig uppdraget."

Såsom av ovanstående bestämmelse framgår, finns det inga passus, som förklarar kvinna olämplig att inträda i dessa nämnder, och då lagen med all sannolikhet kommer att träda i kraft den 1 juli detta år, vilja vi uppmana rösträttskvinnorna att arbeta på att få in kvinnliga representanter i nykterhetsnämnderna. Saken är av stor betydelse, inte bara praktiskt, utan även principiellt, och därför gäller det att inte försitta tiden, utan att målmedvetet bruka de möjligheter och rättigheter, som stå kvinnorna till buds.

Kvinnliga kommunalfullmäktige.

Bland kommunalfullmäktige i Nybro har invalts bankkassören fröken Lisa Mattson.

I Nora sockens kommunalnämnd har invalts folkskollärarinnan fröken Ester Hedberg, Bastnäs.

faar haabe paa bedre lykke denne gang.

Det vil let indsees at dette er et meget vitalt spørsmål for kvindernes representation i Stortinget, for først ved direkte deltagelse i det politiske liv der, kan de komme til at hævde sig selv som statsborgere i sit land.

Men paa den anden side, saa vet vi ogsaa, at det ikke altid falder lige let for alle mænd at opgi sin mulige valgkandidatur til fordel for en kvinde, som han under alle omstændigheder betragter som mer eller mindre politisk umyndig end f. eks. — ham selv.

Fr. Mörck.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Bokst. 4 29 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Krigets inflytande på lösningen av kvinnornas rösträttsfråga.

v.

1. Anser Ni att världskriget kommer att påverka uppfattningen om kvinnans ställning som samhällsmedlem?

2. Anser Ni att världskriget kommer att befördra eller fördröja lösningen av kvinnornas rösträttsfråga?

Ytterligare svar ha inkommit från bl. a.:

Anna Lenah Elgström:

Nog skulle jag av hela mitt hjärta önska, att jag kunde besvara Er förfrågan om min åsikt i dessa två punkter litet mindre negativt, och lika innerligt önskar jag att min pessimism måtte få orätt.

Fast mitt hopp skulle vara starkare om icke kvinnorna, under alla de kriser, vilka övergätt världen ända sedan de bågsträngstvävande Carthageniensornas dagar, visat samma osjälviska plikttröhet gentemot ett samhälle, vilket icke erkänner dem som medlemmar, samma tysta offerviliga hjältemod som nu!

Dock, när man hör männens förvåning över detta offermod yttringar nu, skulle man nästan kunna tro, att kvinnorna alltid förut visat sig som ena feiga uslingar. Männens minne måtte vara mycket kort. Det har man sett efter alla föregående olycksperioder då, när faran var över och den tillfälliga hänförelsen över kvinnornas alltid lika mystiskt övartade duglighet lagt sig, hjältinnorna obemärkta och otäckade fått återvända under vardagsoket igen, utan att deras bragder förmått ändra någonting i männens alltså fördomsfulla och tränga syn på kvinnornas apriori mindervärdiga släkte.

Jag tror inte det blir bättre denna gång heller.

Visserligen har världen väl gått framåt i civilisation, men därför har också återfallet i barbari blivit så mycket djupare. Denna hemlighetsfulla barbariets renässans, vars förkännande alla, vilka följt med t. ex. de sista 10 årens chauvinistiska tyska krigslitteratur med stigande beklämning sett bli allt starkare, tills den slog ut i full blom i 1914 års idéer (föresten en missvisande benämning, ty dessa idéer äro lika gamla som dumheten och övermodet), med dess "manlighetens nya era", aktivism, krigskult och maktfilosofi är ju så fientlig mot kvinnans självständiga hävdande av sin kvinnlighets speciella mission, såsom likställd med manlighetens, man gärna kan tänka sig.

Av denna anda, vilken bland annat fått uttryck i otaliga tyska spådomar, att det i England och Frankrike tolererade kvinnövåldets förvekligande pacifistiska och humanitära inflytande kommer att bringa dessa länder till ruin, ha vi kvinnor — ifall den segrar

och får uppfostra hela Europa efter sitt sinne — endast att vänta ett ytterligare inskrävande av de gamla pålagorna för vårt kön. Låtom oss icke bedragas av "myndigheternas uttalande erkänsla och gillande för kvinnornas visade ansvarskänsla". Vi få icke glömma, att just nu står kvinnan lika väl som soldaten i krigets tjänst, antingen hon förbinder sårade eller fyller något av männens förut okränkbara verksamhetsfält, så att flera män bli lediga till det i alla fall nödvändigaste arbetet — dödandet. Till och med de rabiast kvinnoföraktande maktfilosoferna måste ju vara dem tacksamma för detta, ty därmed förändras ju än så länge ingenting av det gamla patriarkaliska förhållandet, med kvinnan som det lydiga verktyget i mannens ordnande hand, det villiga råmateriale för hans syften, eftersägerskan, eftergöerskan av hans bud, det lägsta trappsteget i den gamla statsbyggnaden, där krigsguden är högste herre. Som sådan kommer hon nog också att få sin belöning — en överlägsen gåva, en härskarlik smekning — den undergivna tyska kvinnan med sina tre K:n — Kinder, Kirche, Küche — till tack sitt område utvidgat med mera — Kinder, Kirche, Küche. Men inga rättigheter, ingen vikt och värdighet, intet forum att föra fram våra reformkrav på samhället från.

Därtill — och det är den enda ljuspunkten — börja vi bli för mycket fruktade med våra "förvekligande pacifistiska och humanitära ideal".

Så det är väl bara att gå på — ingenting hoppas just nu, men heller icke tröttna.

Ann Margret Holmgren:

Er fråga tycktes mig först blott kunna besvaras kort och gott med att det är omöjligt att ha någon mening om vad som en gång skall utgå ur krigets kaos. Kanske framträder en ny och skönare värld, där förnuft och social anda skola råda eller kanske skola ännu grövare kanoner och ännu hemskare förstörelseredskap behärska oss och förhindra all frid på jorden en lång tid framåt. Ingen vet.

Om någon hade frågat mig före krigets utbrott: Anser ni ett krig av den och den beskaffenheten och det och det omfånget tänkbart, så hade jag svarat ett troskyldigt och övertygat nej. Så orimligt syntes mig den tanken, att Europas styrande statsmän i det tjugonde århundradet skulle låta ett världskrigs barbari övergå mänskligheten utan att ens göra ett försök till fredlig uppgörelse.

Jag är alltså en dålig profet på så råa områden som krigets.

Om jag nu trots allt vågar hysa en mening eller en förhoppning rörande krigets inverkan på uppfattningen om kvinnans ställning som samhällsmed-

lem och på lösningen av kvinnorösträttsfrågan, så bygger jag den inte på en förändring i männens uppfattning om kvinnorna med anledning av dessas under kriget ådagalagda samhälleliga arbetskapacitet och offervillighet. Jag tror nämligen inte att mannen ha tvivlat på att kvinnorna besitta dessa egenskaper i lika hög grad som de själva så fort omständigheterna så kräva. Där på ha de ständiga bevis i hemmens små samhällen. Männens motvilja mot kvinnorösträtt ha andra orsaker än mistro till deras duglighet.

Nej, jag tänker på kvinnorna själva. Talar sannolikheten för att deras uppfattning skall påverkas av kriget?

Jag vänder mig då först till de krigförande länderna, där kvinnorna erfärt hur manspolitiken har lett till fördöelse av vad som är dem kärare än livet och till, som det kan tyckas, yttersta gränsen för brutalt förgörande av medmänniskor. Där antar jag att kvinnorna enhälligt och oavvisligt skola fordra att få delta i politiken — så sant de vid krigets slut ännu äga en enda smula kärlek till livet och till kommande generationer.

Och i de neutrala länderna borde kvinnorna känna, att det vilar ett oerhört ansvar på dem, som undslupit krigets fasor att hädanefters arbeta med fördubblad intensitet i vilja och gärning för den sak, som är av fundamentalt betydelse för jordens alla kvinnor, såväl som för hela världens nygestaltning till människovärdigare former.

En vacker och hoppgivande företeelse, som pekar i god riktning, är sammanhållningen i den internationella rösträttsalliansen mellan alla länders rösträttskvinnor under pågående krig. Ingen manlig organisation har presterat något liknande. Tvärtom. Det lider, enligt min tro, intet tvivel, att om Sveriges kvinnor nu kunde se bort från politiska meningsskiljaktigheter i övrigt, och med fördjupat allvar ena sig i strävan efter medansvar i det politiska livet, så skulle de nå sitt mål förr än det eljes tycks möjligt.

Kriget ger oss den starkaste tänkbara maning till ökad pliktänsla mot fosterland och efterkommande. Om vi lyda denna maning, så kan kriget få ett lyckligt inflytande på lösningen av vår rösträttsfråga.

Men profeterna vågar jag ej i dessa tider.

Den första segern i Kanada.

Den lagstiftande församlingen i Manitoba har enhälligt antagit ett förslag om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor. Denna lyckliga utgång av frågans behandling har föregåtts av en mycket kraftig agitation från kvinnornas sida, och de lyckades i sin stat åvägabringa en namninsamling, vars sammanlagda listor, när de överbringades till premiärminister Norris, uppgingo till en längd av 1,559 fot.

Ett verkligt rekord slogs av mrs. Amelia Burrill, som oaktat sina 93 år, gått trappa upp och trappa ned för att samla namnunderskrifter och på sina listor fått inte mindre än 4,250 namn.

När delegationen mottogs av premiärministern, yttrade han: "Ni har gjort mer än vad vi fordrat av er. Vi lovade att antaga förslaget om kvinnorösträtt, när ni, genom att skaffa ett visst antal namn, lämnade vissa garantier för att det verkligen existerar ett rösträttskrav hos kvinnorna. Ni ha fullgjort er skyldighet och vi ämna inte bryta vårt löfte."

Man har hopp om att segern i Manitoba skall åtföljas av liknande i Alberta och Saskatchewan.

Använd L. K. P. R:s brevort och agitationsmärken!

Läkemedel/64
inEdra klädning
ar & kappor hos
o. och Ni blir
belåfen

Örgryte Kemiska

Ivätt- och färgeri Aktiebolag Göteborg

C. MALMSTRÖM

f. d. A. E. SCHULDBLHIS

(Firman grundad 1794)

DROTTNINGGATAN 73 C

NORRLANDSGATAN 15

ALLM. TEL. 10538

STOCKHOLM

ALLM. TEL. 16221

Specialité:

Kammar - Borstar
Franska Parfymer
och Tvälar.

Den nya äktenskapslagen.

GEORG STJERNSTEDT: *Den nya äktenskapslagen.* Tidens förlag. 200 sid. Pris kr. 1,25.

I dagarna har advokaten, friherre Georg Stjernstedt utgivit en kommentar till den nya lagen av 12 november 1915 om äktenskaps ingående och upplösning. Boken betecknas på titelbladet som: översikt och handbok, vilket innebär, att den meddelar icke endast en refererande framställning av de nya lagreglernas innehåll och innebörd enligt till buds stående rättskällor, utan även ger anvisningar om, vad de som vilja begagna lagen, alltså ingå äktenskap eller erhålla upplösning av sitt äktenskap, med anledning härför ha att iakttaga eller bera iakttaga.

Boken är enligt min mening mycket framstående i båda dessa avseenden. Översikten är synnerligen klar och överskådlig; stoffet har ordnats i logisk följd och, efter vad jag kunnat finna, där flera sätt att disponera det varit att välja emellan, alltid med hänsyn närmast till den ordningsföljd, som gör det lättast för den intresserade lekmannen eller -kvinnan att följa framställningen. De rättskällor som följts vid tolkningen av lagreglerna äro — naturligtvis — först och främst Lagberedningens motivering till lagförslaget, dessutom också på en del ställen lagutskottets uttalanden och prof. Ekebergs påpekanden i hans tidigare utgivna kommentar. På varje punkt redogöres också för den gamla lagstiftningens bestämmelser enligt lag och domstolspraxis, så att man över allt kan jämföra, hur det varit och hur det är. Reglerna om vad vederbörande, som vilja gifta sig eller vinna hemskinnad eller äktenskapskinnad, böra "göra" för att vinna sitt syfte bära alla spår av att komma från en erfaren och övad advokat, som vet icke bara, vad lagen kräver utan också vad livet kräver, det praktiska och faktiska livet, som är så mycket mångfaltigare än lagen, och gent emot vilket lagen ofta blir hjälplös och alltid ofullständig. Och de råd, som författaren härvidlag ger, äro alltid präglade både av

den humanitet, som instinktmässigt strävar att skydda den svagare parten, och den rättrådighet, som alltid ger envar sitt.

Utom att vara klar och pålitlig är boken också lättläst och lättfattlig i hög grad, så den kan på det varmaste rekommenderas alla dem, som ha ett praktiskt eller teoretiskt intresse av att känna denna nya lagstiftning; de erhålla här en vägledare, som är på en gång säker i sin kännedom om vägar och stigar och underhållande, så att marschen alltid känns lätt och behaglig, och man kommer fram till målet så som man bör komma efter en angenäm promenad, icke trött utan upplivad.

Det är klart, att en framställning som den i föreliggande bok icke ger mycket tillfälle till kritisk prövning av den lagstiftning den behandlar. Huvudändamålet är alltid att referera lagens bestämmelser sådana de äro och icke sådana de enligt författarens åsikt borde vara. På några få punkter har friherre Stjernstedt dock anlagt en — mycket mild — kritisk synpunkt; mestadels har jag här samma mening som han och skall då icke uppehålla mig vid kritiken, men på ett par av dessa punkter har jag en något modifierad åsikt, varför jag skall be att få skriva några rader om dem. Den ena av dessa punkter gäller den gamla och den nya lagens ställning till principen om fri skilsmässa, vilken princip av författaren definieras såsom "varje makes rätt att erhålla skilsmässa även mot den andras vilja och utan att behöva underkasta sig utomståendes prövning, hurvida skälen för hans önskan att skiljas äro tillräckliga eller ej". Friherre Stjernstedt menar, att under den gamla lagens tid hade man, när det gällde skillnad till säng och säte med efterföljande kungl. tillstånd till full skilsmässa, på grund av domstolspraxis och administrativ praxis hunnit denna princip närmare än vad fallet är enligt den nya lagstiftningen, som alltså enligt hans mening bör betecknas som i viss mån

ett tillbakasteg. Rörande gamla lagen säger han: "Praxis (vid domstolarna) gick på senare tid i den riktning, att skillnaden medgavs, även om andra maken motsatte sig densamma eller bestred, att oenighet i äktenskapet över huvud förefanns, och även om den skillnadsyrkande maken ansågs ensam vållande (ha skuld) till oenigheten i äktenskapet." Och rörande Kungl. Maj:ts administrativa praxis vid ansökan om skilsmässa efter erhållen dom på skillnad till säng och säte säger han, att skilsmässan "brukade åtminstone på senare tid beviljas, även om den skillnadsyrkande maken ansågs ensam vållande till brytningen i äktenskapet". Jag vågar ingalunda bestrida att praxis i senare tid gått i denna riktning; därom vet friherre Stjernstedt säkert allt som är att veta, och jag vet just ingenting. Men vad domstolarna beträffar tror jag knappast, att denna praxis varit enhetlig, utan den berodde nog rätt mycket på vederbörande domares personlighet, i alla händelser hade man ingen säkerhet för att denna praxis alltid skulle bli bestående. Viktigare är dock, att denna fri skilsmässa-praxis sannolikt varit bekant och medveten endast inför ett litet antal praktiska jurister; jag kan vittna, att åtminstone vid Lunds universitet ingen kunskap om sådan lagtillämpning meddelades på min tid, vilken ju icke ligger så långt tillbaka, och den stora massan av privatmänniskor har icke haft den ringaste aning om tillvaron av denna fria skilsmässa, vilket naturligtvis gör, att denna möjlighet icke fått den praktiska betydelse, som den skulle haft, ifall den varit en känd och erkänd rätt. Man kan då kanske fråga: varför har då friherre Stjernstedt först i förbindelse med denna nya lagstiftning påpekat detta förhållande och lärt människorna, att det fanns fri skilsmässa i detta land? Jag undrar nu, om friherre Stjernstedt på denna fråga icke skulle svara, att hans tigande härvidlag berodde på, att han ingalunda kände sig säker, att därest denna sanning proklamerades på torgen, detta icke skulle leda till en reaktion, att förhållandet skulle komma att påtalas exempelvis i någon prof. Thyréns sedlig-

hetsmotion och leda till uttalanden i riksdagen, som skulle förmå domarkåren att ändra sin praxis. Nog har jag för min del en känsla av, att så skulle det gått, och under dessa omständigheter förekommer denna praxis mig icke av något vidare värde.

Vad nu det angår, att full rätt till fri skilsmässa icke i den nya lagstiftningen medgivits, vill jag framhålla följande:

Som rent teoretisk princip tycker jag den fria skilsmässan är ofrånkomlig. Lika mycket som det upprör oss i vårt sedliga medvetande, om någon mot sin vilja tvingas att ingå äktenskap, lika mycket bör det uppröra oss, om någon mot sin vilja tvingas att kvarstå i ett sådant förhållande som ett äktenskap. Men när vi under åttiotalet av fulla lungor yrkade på den fria skilsmässan, så skedde det alltid under den förutsättning, att själva äktenskapet då skulle ha reformerats, så att man och hustru voro ekonomiskt oberoende av varandra. Så länge detta icke är fallet — och för att det skall bli fallet behövs icke bara nya lagar utan huvudsakligen nya seder — har man svårt att bortse ifrån, att den rätt att förskjuta sin make, som den fria skilsmässan innebär, i många, många fall skulle gå sorgligt ut över den ekonomiskt svagare parten, nämligen hustrun. Man vill kanske säga, att det vore lätt avhjälpt genom en bestämmelse, att en man, som yrkade på skilsmässa från sin hustru utan att kunna eller vilja uppgiva något skäl för sitt yrkande, alltid skulle vara skyldig att bidra till hennes underhåll; men detta skulle i verkligheten innebära endast en rätt till fri skilsmässa för mannen och knappast ens det; hustrun skulle icke vara hjälpt med mindre hon å sin sida erhöle samma rätt till underhåll, även då hon yrkade på skilsmässa utan att kunna eller vilja angiva skäl härför — och vore det rimligt eller rättvist att medgiva henne en sådan rätt? Nog tycker jag det vore hårt mot en man, som endast har sin knappa arbetsförtjänst att leva av.

Emellertid framhåller även friherre Stjernstedt, att det också nu ligger i domstolarnas hand att genom praxis

Lucy Stone.

En av Amerikas föregångskvinnor.

Fritt efter Woman's Journal av Ellen Wester.

(Forts. och slut.)

Hon bereste så småningom en stor del av Förenta staterna. I flertalet av de städer, dit hon kom, hade aldrig förut någon kvinna talat offentligt, och nyfikenheten lockade ofantliga skaror åhörare till hennes möten. De som aldrig förr sett någon kvinnosakskvinnas tänkte sig ett stort, knottigt fruntimmer med karaktiga fasoner och sträv röst, som användes till att småda männen. I stället sågo de en liten behaglig, stillsam kvinna, med mjukt anspråklöst sätt och den vackraste stämma, som någonsin ägts av en offentlig talare. Och denna stämman blev berömd, den var så klangfull och välljudande, att den, som en gång hört henne, aldrig glömde den. Hon ägde därtill naturlig vältalighet, snarfyndighet och en särskild personlig charm, som gjorde att hennes talrika åhörare behärskades av henne, och att publiken lyssnade till henne medan den skrånade ned andra talare.

Under början av sin föreläsningssyftighet ville hon ej taga någon inträdesavgift, dels emedan hon fruktade, att det skulle avvålla många från att komma, dels på grund av den för kväkarna egna känslan av att det inte var rätt att taga pengar för att predika evangelium. I stället sparade hon på alla möjliga sätt och led nästan umbäranden, till dess hennes vänner försäkrade henne, att hon trots inträdesavgift kunde påräkna lika många åhörare. Det förhöll sig också så; hennes

enastående vältalighet, hennes sköna talorgan och den personliga dragningskraft hon ägde till sitt livs sista dag, gjorde att hon alltid hade så många åhörare, som salarna kunde rymma.

Under tiden hade det egentliga rösträttsarbetet börjat och Lucy Stone var en av de 82 kvinnor och män, som undertecknade inbjudningen till den första nationella kongressen för kvinnans rättigheter i Massachusetts år 1850. Lokala sådana hade hållits förut, men med kongressen i Worcester, Mass., där 9 stater voro representerade, började den nationella rörelsen, och rösträttsärendet fick fart och liv. Bland dem som kallade därtill, och som talade, voro många av Förenta staternas ärlaste män och kvinnor, men de äro alla döda utom Lucy Stones väninna och svägerska Reverend Dr. Antoinette Brown-Blackwell, som mera än nitioårig lever kvar i staden Elizabeth, New York. Susan B. Anthony hade då ännu inte verksamt trätt in i rörelsen, hon började sitt långa nitiska arbete för rösträtten år 1852.

År 1853 framlämnades till Lagstiftande församlingen i Massachusetts tolv petitioner från kvinnohåll. Inför den kommitté, som församlingen med anledning därav utsåg, talade även Lucy Stone, och en ung man bland åhörarna, Harry R. Blackwell, blev så intagen av henne, att han beslöt vinna henne till sin hustru. Men Lucy hade icke ämnat gifta sig, utan endast ägna sig åt sitt arbete, och först då hon lovat henne att vara henne behjälplig samt övertygat henne om att de tillsammans kunde uträtta mera än hon ensam, samtyckte hon. Bröllopet frades den 1 maj 1855, och de unga makarnas första gemensamma handling var att avge en protest mot de dåvarande lagarna; det system, enligt vilket

"man och hustru äro en och den ene mannen".

Efter en ingress om den ömsesidiga tillgivenhet som kommit dem att ingå äktenskap och ett fast och bestämt uttalande om den princip, som låg till grund för protesten, formuleras denna i 6 punkter, riktade mot de olika formerna av gift kvinnas omyndighetstillstånd. Fordringarna sammanföll i denna del med dem, som framställdes på den första kvinnokongressen år 1848, och om dessa säger Alice Zimmern: "Det fordrades nära sextio år för att vinna några av dessa förbättringar; de närmsta äro ännu icke uppnådda." Och under ett nära fyrtioårigt lyckligt äktenskap arbetade dessa två tillsammans för kvinnans rösträtt. Han reste med henne från den ena oceanen till den andra; han gjorde hemställningar till kongressen och till Staternas lagstiftande församlingar; han hjälpte henne att organisera möten, och han skrev oräkneliga inlagor till tidningarna.

Många av rösträttsrörelsens pionjärer hade män som fullt sympatiserade med deras strävanden, men endast dessa båda ägnade gemensamt sina liv däråt. Hennes enda dotter föddes ett par år efter giftermålet, och de första åren av barnets liv sysselsatte modern sig nästan uteslutande med detta. Men med barnet på sitt knä skrev hon en protest mot skattskyldighet utan rösträtt, och barnets vaggva var bland de lösörens, som utmättes för den skatt hon vägrade att betala.

Tillsammans med Julia W. Howe, William L. Garrison och andra organiserade hon 1869 American Woman Suffrage Association, och när hennes man och hon kort därefter flyttade till Boston, gav hon upphovet till Massachusetts kvinn-

liga rösträttsförening. I denna såväl som andra föreningar var hon ordförande i verkställande utskottet och utförde en dryg del av arbetet.

Det var hon, som anskaffade största delen av det kapital, som fordrades för startandet av Woman's Journal 1840, och när dess första redaktör efter två år avgick, skötte hon i mera än 20 år redaktörskapet, biträdd av sin man och sin dotter.

Hon tog kraftig del såväl i den kampanj, som föregick den första rösträttsvinsten i Kansas 1867, som den vilken senare organiserades i flera andra stater, och även sedan hon under de sista åren av sitt liv inte mera så aktivt deltog i rösträttsarbetet som förr, bibehöll hon alltjämt sitt varma intresse för saken, som hon satte främst av allt.

På den tiden fanns det allvarliga meningsskiljaktigheter mellan rösträttskvinnorna, men Lucy Stone önskade alltid först och främst att anhängare av rösträtten måtte vinnas, vem som än vann dem. Det enda hon inte kunde förlåta var det, som skadade rörelsen. För egen del hade hon ingen "törst efter rykte", och när hon låg på sin dödsbädd, och man sade henne att alla tidningar ägnade henne sin hyllning, svarade hon: "Jag önskar blott, att de ville hylla kvinnans rösträtt i stället."

Hon dog i oktober 1893, lika lugnt och utan fruktan som hon levat. När hon stod inför döden, och hennes vänner uttalade sitt beklagande över att hon inte fick se kvinnorösträtten inför, det som dock varit hennes livs mål, svarade hon: "Jag får se det i en annan värld. Jag vet att evig utveckling och ordning finnes och jag tror därpå. Jag hyser varken fruktan eller tvivel."

giva den nya lagen en sådan tillämpning, att man kommer den fria skilsmässan nära. I den mån den gamla praxis byggd på humanitära hänsyn, blir den antagligen bestående och gör sig gällande även vid tillämpningen av den nya lagen; för min del hoppas jag att så måtte bli fallet, där det kan skaffas garantier för att den ekonomiskt svagt ställda maken ej genom skilsmässan skulle bli utan medel för sitt uppehälle. Att möjlighet finnes att neka skilsmässan, då sådana garantier icke kunna skaffas, däri vågar jag mig icke på att begära någon ändring under nu bestående förhållanden.

Den andra punkt, där jag tycker friherre Stjernstedt är något för absolut i sina yrkanden, är då det gäller hans fordran, att vagrad sexuell sammanlevnad aldrig skall få tillräknas make såsom "skuld". Här tycker jag att man måste distingvera en smula, d. v. s. gå ett steg tillbaka och fråga efter skälet till, att detta vägrande står tillsammans med vägrande av skilsmässa. Jag kan tänka mig sådana fall, där jag skulle anse det för fullkomligt begripligt och även tillåtligt, att en make vagrade sexuell sammanlevnad, men ändå fann sig icke kunna medgiva ett upplösande av äktenskapet. Ifall makarna exempelvis fått flera, med allvarliga konstitutionella brister behäftade barn, och det kan befaras att detta beror på arv, kan väl ingen bestrida, att det är deras enkla skyldighet att icke sätta flera sådana barn i världen; om då den ena eller båda anse det otillständigt att hindra konception, så finnes ingen annan utväg än sexuell återhållsamhet. Vill då en av makarna skiljas, kan det vara fullt förklarligt, att den andra vägrar, antingen på den grund, att den skillnadsyrkande kan misstänkas vilja i ett nytt äktenskap riskera liknande barn, eller helt enkelt därför att han eller hon ansåg, att det var deras skyldighet gentemot de barn, som redan fötts, att föräldrarna skulle hålla ihop för att bereda dem så god vård som möjligt.

Föreligger däremot intet sådant skäl — vilket enligt min tanke alltid kan vid domstol anföras — så må det vara vederbörandes heliga rättighet både att vägra den sexuella sammanlevnaden och att neka uppgiva skälet härför; men jag är då ganska böjd att anse det för en verklig "skuld", om vederbörande under dessa omständigheter också vägrar skilsmässa. Jag är lika starkt som någon övertygad om, att det är var och en makes rätt att "se repren- dre" som fransmännen säga; men önskar den andra då skiljas för att till äventyrs ingå ett nytt äktenskap, så tycker jag det är upprättande om denna skilsmässa vägras. Men "skulden" ligger då icke i den vägrade sexuella sammanlevnaden, utan i den hämdgírighet, egennyttia eller vad det kan vara, som ligger bakom bestridandet av skilsmässan.

Man må emellertid ha vilken åsikt man vill om dessa punkter; friherre Stjernstedts mycket försynta pläderande för sin åsikt härvidlag gör icke hans bok ett enda jota mindre användbar eller rekommendabel som hjälpreda för alla dem, som ha behov av insikter på detta område. Även de som till äventyrs ogilla dessa åsikter i långt högre grad än vad fallet är med mig, eller som ogilla andra i boken framförda åsikter, kunna knappast erhålla någon kommentar, som ger en så på en gång populär — i ordets bästa bemärkelse — och vederhäftig framställning av den nya äktenskapslagstiftning, som med detta års början trätt i kraft. Må den vinna många läsare, icke minst bland oss kvinnor. *Anna Wicksell.*

På förekommen anledning vilja vi påpeka, att redaktionen icke påtar sig ansvar för i signerade artiklar uttalade politiska åsikter.

Red.

Elfrida Andréé 75 år.

Lördagen den 19 februari fyllde en av de mest betydande bland vårt lands kvinnliga musiker, Elfrida Andréé, 75 år, och denna dag får i Rösträtt för Kvinnor inte förbigås med tystnad, ty Elfrida Andréé har alltid med uthållighet och energi ställt sig i breschen, när det gällt att skaffa den kvinnliga begåvningen ökad rätt till fri utveckling. Detta kommer att för alla tider ställa henne bland raden av den svenska kvinnörelsens främsta.

De flesta rösträttskvinnor känna säkert till den ståtliga kantat, som Elfrida Andréé komponerade till kongressen 1911 och då själv dirigerade, och de, som kommit i närmare beröring med hennes älskvärda personlighet, veta, att hon under sitt långa och verksam liv alltid varit en trogen anhängare av kvinnörelsen. Uppvuxen under en tid, då de flesta banor voro stängda för kvinnor, hade Elfrida Andréé att kämpa mot föräldrade lagar och trångbröstad åsikt, men trots arkebiskopens avstyrkande och mot bondeståndets votum, lyckades hon och hennes vänner genomdriva ett förslag om rätt för kvinna att jämsides med man söka organistbefattningar. Med understöd av sin fader och dennes politiska vänner utverkade hon även år 1864 att ännu ett verksamhetsområde öppnades för kvinnor, nämligen telegrafverket.

År 1867 valdes Elfrida Andréé enhälligt till organist vid Göteborgs domkyrkoförsamling, en befattning, vari hon ännu kvarstår, och hennes livsuppgift har varit att söka frigöra kyrkomusiken ur dess dogmatiskt stelnade former och att däri gjuta in en stark och gripande utmärkelse.

Bland de utmärkelser, som kommit Elfrida Andréé till del må nämnas, att hon sedan 1879 är ledamot av Musikaliska akademien och sedan många år bär Litteris et artibus. För sitt banbrytande arbete för svensk kvinnoemancipation erhöill hon 1908 års stipendium av Iduns kvinnliga akademi.

På hedersdagen fick Elfrida Andréé mottaga många varma välgångsönskningar från alla dem, som med intresse följt hennes stora insatser för svenskt musikliv, såväl som från dem, vilka aldrig skola glömma hennes banbrytande arbete för att skaffa svenska kvinnor ökad arbetsområden och möjligheter till utveckling.

L. K. P. R. sände genom sin ordförande telegrafiska lysskonkningar "i tacksam hägkomst av värdefull medverkan vid rösträttskongressen 1911".

Kvinnor i predikstolen.

När stiftsmissionen hade sin konferens i Nikolaikyran i Örebro den 7 februari höllo de manliga talarna sina föredrag från predikstolen, men när turen kom till den kvinnliga missionären, fröken Ida Granqvist, bereddes plats åt henne i koret. Innan hon hunnit börja sitt föredrag uppstod emellertid mellan några av prästmännen och ordföranden en rådplågnig, som resulterade i att man erbjöd fröken Granqvist att tala från predikstolen. Ett sorl av tillfredsställelse ljud från publiken, och sedan fröken Granqvist hållit sitt vackra och gripande föredrag, voro alla ense om, att man haft all heder av den första kvinnan i Nikolaikyran predikstol. Då notiser varit synliga i landsortspressen, som hållit före att detta varit första gången en kvinna talat från predikstolen i en statskyrka, kan det vara skäl att nämna, att fröken Ina Rogberg en gång talat från predikstolen i en Hälningekyrka och fröken Gertrud Aulin i Söderbärke kyrka. Troligen skulle ännu flera kunna nämnas.

I amerikanska kyrkan i Berlin har fröken Gertrud von Petzold, blivit utsedd att under 6 månader uppehålla prästens ämbete. Fröken v. Petzold har förut tjänstgjort som predikant i den frikristliga kyrkan i Birmingham.

Sjalarnas neutralitet.

Ellen Key föreläser i Stockholm.

Det hör numera till de sällsynta tillfällena att få lyssna till Ellen Keys talarkonst, och hennes avskildhet från de politiska händelserna och de brännande frågorna medelpunkt är måhända en av de bidragande orsakerna till att hennes syn på världsföreteelserna blir den objektive åskådarens på samma gång som den varmt kännande kvinnans.

De, som hade den förmånen att söndagen den 13 februari höra Ellen Key tala i Vetenskapsakademien om Romain Rolland och själarnas neutralitet fingro helt säkert ett starkt intryck av det från all småaktighet renade, det från alla partihänsyn befriade i hennes föredrag.

Ellen Key ser på tingen och händelserna från en andlig höjd, vars atmosfär aldrig blir kylig, men där människornas tankar, känslor och handlingar ses med en psykologisk blick, som återställer allt till dess rätta proportioner, och där varje ensidigt bedömande och partitagande är bannlyst.

Därför blir det också något av prästinna över Ellen Key, både när hon med sin ljusa optimism bakom folkförbistringen skönjer en folkförsoning, och när hon vredgös över sitt eget folk, som så illa vårdat sitt ansvar som neutralitetens väktare. Ty neutralitet innebär inte bara en handling, den är ett etiskt val, av vilket man kan växa. Det tillfället har svenska folket försuttit.

Ellen Key är höjd över den patriotism, som hetsar till folkhat. Hennes fosterlandskärlek är av det djupa och ömma slag, som vill se svenska folket utvecklas till ett högre slag av mänsklighet, och när hon risar och klandrar, har man dock en känsla av att hon just i sitt klander känner starkare än mängden, som kläder sin fosterlandskärlek i egenrättfärdighetens mantel. "Was weiss Der von Liebe, der nicht gerade verachten musste was er liebte."

Ellen Key kan inte undgå att förakta, vad hon i sitt land sett av vacklande hållning, obetänksamt partitagande och glädje över orättfärdigheten, men hon upphör aldrig att älska. Hon vet, att vi inte bara ha gränser, utan även själar att försvara, och dessa själar måste en gång stå inför valet mellan tron att det onda är odödligt, eller att det kan övervinnas av det goda.

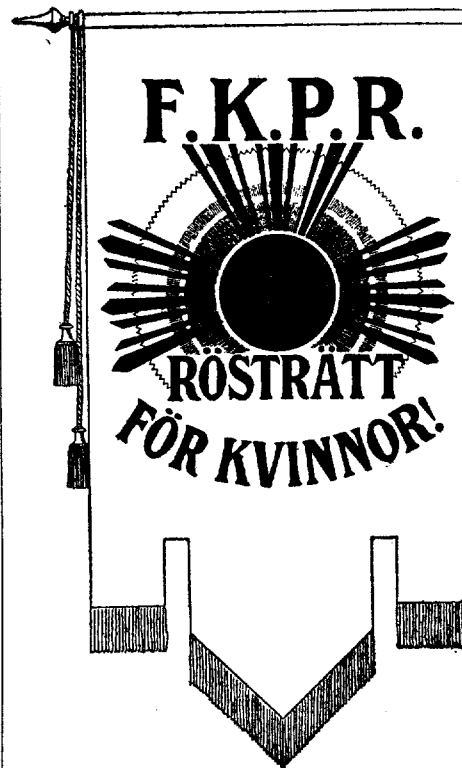
Kriget måste övervinnas. Det var kärnpunkten i Ellen Keys föredrag. Men det övervinnas inte så länge människorna ge näring åt folkhat och hätskhet i sina hjärtan. I de stora ögonblicken, när all jordiskhet faller som slagg från själarna, då förlorar också orden motståndare och fiende all betydelse. Det visade talarinnan genom talrika exempel från världskriget. Dessa visioner av folksjäleas innersta ge hopp om en slutlig folkförsoning.

Måhända blir det kvinnorna, som en gång skola bli medlen att återknyta banden mellan nationerna. De svenska kvinnorna få inte glömma det ansvar, som medföljer en verklig neutralitet. Ord växa så lätt till handling. Vi få inte ensidigt kasta oss över vissa företeelser, som i de krigförande länderna kunna påkalla vår avsky och vårt förakt. Vi måste, som Ellen Key lärde oss, se företeelserna i deras rätta sammanhang, bilda vårt omdöme på en fast, psykologisk grund och inte suggereras av känslöstämningar.

Kunna vi opartiskt bedöma förhållandena, gissla det orättfärdiga och inte underskatta det goda hos någon nation, inte låta våra personliga sympatier föra oss bakom ljuset, då äro vi också värda att under tider av våld och våld föra fredens och neutralitetens talan.

G. H. E.

Rösträttsstandaret.



Fröken Emma Aulin i Jönköping, som flera gånger ställt sin konstnärliga talang till rösträttsens tjänst och som även komponerat det vackra standar, som väckte så allmän beundran på sommarmötet i Huskvarna, har välvilligt lämnat kostnadsberäkning till hjälp och ledning för de föreningar, som äro betänkta på att anskaffa standar. Denna kostnadsberäkning ställer sig sålunda: tyg, enligt nu gällande pris, kr. 4:85, satin, mellanlägg, kr. 2:—, uppbitning på tyget kr. 6:—, garn kr. 1:50, silke kr. 5:—, snören och tofsar kr. 12:60, arbetslön kr. 15:—. Den sammanlagda summan uppgår till kr. 46:95. De föreningar, som själva vilja utföra brodyren, kunna från Jönköping erhålla mönstret uppbitat samt det material som tarvas.

På centralstyrelsemötet yttrades, att den dag vi få rösträtt, skulle varje lokalförening åga med i processionen, var och en med sitt standar i spetsen. Vi hoppas, att alla F. K. P. R. skola kunna hjälpa till att förverkliga denna vackra tanke.

Bildandet av Männens Förbund

för kvinnans politiska rösträtt i Kristianstad och de uttalanden, som av denna anledning gjordes vid Skåneförbundets av F. K. P. R. årsmöte i Ystad, föranleder Skånska Dagbladet till följande reflexioner på ledareplats:

Man har allt skäl till det antagandet, att när kvinnorna fått rösträtt, komma de olika partiernas siffror att fördubblas utan någon större eller långvarigare förskjutning till något partis förmån. Så till vida tro vi ej att frågan kan tillmätas någon stor betydelse. Men i ideellt hänseende hålla vi denna fråga för en av nationens viktigare och när som helst mogen för sin lösning. Vad man än för övrigt må säga om vår nuvarande regerings konservatism, så ha dess juridiskt bildade ledamöter visat sig i mångt och mycket fatta tidens humanitära krav och särskilt har justitieministern icke tvekat att öppet uttala sina sympatier för kvinnans rösträtt. Rättssynpunkten är utan tvivel såväl för honom som för statsministern även i kvinnofrågor väsentligen bestämmande. Kan man blott få i gång en stark, djupgående opinionsströmning i landet för den stora reformen, så äro vi övertygade, att regeringen icke skall draga i betänkande att trotsa den i denna fråga omedgörliga högerfraktionen och genom framläggandet av ett i detalj utarbetat förslag till politisk rösträtt för kvinnor visa att den erkänner Sveriges kvinnor vara lika värda fulla medborgarrätt som Norges och Danmarks.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM

Gamla Kungsholmsbrogatan 26
(andra huset från Drottninggatan)

Stort lager af finare och enklare

MÖBLER

i ek, mahogny, valnöt samt andra
träslag äfven målade, till billigaste priser.

Allm. Tel. 114 10 Riks Tel. 65 05

Advokat EVA ANDÉN

JURIS KAND.

Kvinnliga Juridiska Byrån

Vallingatan 18 - Stockholm C.

Rättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.

KL. 10-4.

Riks tel. 7576.

Allm. tel. 18335.

E. o. Hovrättsnotarien

ELISABETH NILSSONS Advokatbyrå

Södergatan 14, Malmö

Tel. 6137

Rättegångar och Juridiska uppdrag av alla slag.

Borgmästare Lindhagen talar rösträtt i Wien.

Som vi i ett föregående nummer av Rösträtt för Kvinnor meddelat, höll borgmästare Lindhagen, på inbjudan av de österrikiska och ungerska rösträttsorganisationerna kort före jul föredrag i Wien och Budapest om Kvinnan i politiken. De österrikiska tidningarna, som i dagarna kommit oss tillhanda, innehålla entusiastiska referat över föredraget, som hölls i Musikaliska föreningens sal i Wien och åhördes av ett intresserat och fulltaligt auditorium. Borgmästare Lindhagen betonade i sitt anförande humanismen och det allmänmänniska, som måste representeras av både män och kvinnor för att bättre samhällsförhållanden skulle komma till stånd. Den ensidiga maktpolitik, som hittills utövats, har sin förnämsta rot i att endast den del av mänskligheten, som företräddes styrkan, varit rådande. Efter att ha redogjort för den motion om kvinnorösträtt, som han väckte i svenska riksdagen år 1904, bemötte talaren de invändningar, som förebörts mot kvinnans medborgarrätt. Vad som återfinns hos alla partier är rädslan för att kvinnorösträtten skall medföra en maktökning hos politiska motståndare. Vänstern fruktar, att kvinnornas konservatism skall verka hämmande, högern fruktar, att de kvinnliga väljarna skola förhålla sig till socialdemokratiska partiet till seger, men många äro ovilliga att ge kvinnorna rösträtt av det enkla skälet, att de förut måst undvara den. Orsaken till att kvinnorna i Norden erhållit rösträtt före det övriga Europa, ansåg talaren bero på, att man av gammalt satt kvinnan mycket högt i de skandinaviska länderna, och att hon alltid stått hjälpsamt och stödjande vid mannens sida. Men genom världskriget ha Europas kvinnor ställts inför så många nya uppgifter och löst dem på ett sådant sätt, att freden även måste medföra erkännandet av kvinnorna som ansvariga medborgare. Kvinnornas växande inflytande skall bli en kraftig hjälp till förverkligandet av den sanna humanismen, som i en framtid skall omöjliggöra kriget.

"Med dessa hoppfulla ord", skriver *Zeitschrift für Frauen-Stimmrecht*, "avslutade borgmästare Lindhagen sitt på så många djupa, etiska synpunkter rika föredrag." Ordföranden i rösträttskommittén frambar

Arbetet ute i landet

Alby F. K. P. E. hade måndagen den 14 februari sitt årsmöte. Val av styrelse och revisorer förrättades. Den avgående styrelsen återvaldes och nyvaldes en medlem i stället för den, som avgått i anseende till avflyttning från orten. Sekretären redogjorde för centralstyrelsemötet, förordade Kvinnornas kalender och väckte samtidigt förslag om bidrag till L. K. P. R:s resetarfond. Föreningen biföll förslaget och anslogs därtill 10 kr. ur föreningens kassa. Mötet åtföljdes av samkväm, varvid bland annat ett litet teaterstycke uppfördes av 5 föreningsmedlemmar under livligt bifall.

Eringsboda F. K. P. R. firade den 30 januari sin 5-årsfest i Eringsboda ordenshus. Lokalen var mycket smakfullt dekorerad med enar, flaggor och ljus. Festen, till vilken de gifta kvinnorna inbjudit sina män, var anordnad för endast medlemmar. Efter det ordföranden, fru Jenny Johanson, hälsat samtliga välkomna lämnades redogörelse i sammandrag för arbetet under de gångna åren, varjämte ordföranden även uttalade några minnesord om Karl Staaff och den förlust rösträttssaken lidit genom hans fränfalle. Fröken Sigrid Kruse från Karlskrona redogjorde för Landsföreningens möte i Stockholm samt för uppvaktningen hos statsministern. Sedan sjöngs unisont Kvinnornas sång, varpå fröken Kruse höll ett utmärkt föredrag om Kvinnornas ställning med anledning av kriget i de länder, där detta rasar. Efter föredraget deklamerade fröken Febe Johanson Fosterlandet av Lundegårdh. Sedan förfriskningar intagits, utfördes Frigga Carlbergs dialog Samma don, som belönades med livliga applåder. Fröken Ellen Löwengårdh sjöng sedan några vackra solosånger med ackompanjemang av fru Jenny Johanson. Därefter höll fröken Febe Johanson föredrag om Fredrika Bremer och omedelbart efter detta uppläste fröken Sigrid Kruse Nyårsvakan 1915-1916 till firandet av 50-årsminnet av Fredrika Bremers död den 31 december 1865 av Lydia Wahlström. Fröken F. Johanson deklamerade därefter stämmingsfullt Klockorna av Viktor Rydberg och efter ännu ett par solosånger av fröken Löwengårdh upplästes såsom avslutning på festen J. L. Runebergs Bevara Gud vårt fosterland av fru Jenny Johanson, varefter unisont sjöngs Vårt land. En av de närvarande herrarna uttalade å egna och övrigas vägnar ett tack för den angenäma aftonen och så avslöts den i allo vällyckade festen.

Plens F. K. P. R. hade anordnat ett offentligt möte fredagen den 11 februari, varvid fru Anna Bugge-Wickseil talade om den nya äktenskapslagen sådan den tillämpas från och med detta års ingång, d. v. s. kapitlet om äktenskaps ingående och upplösning. Den talrika publik, som hörsammat inbjudningen, lysnade med spant intresse till den celebra talarinnans klara tolkningar av de annars ganska svårförstådda lagparagraferna. Dagen efter hölls ordinarie årsmöte med samkväm å Järnvägshotellet. Protokoll för föregående möte föredrogs och godkändes. Revisions- och årsberättelserna lades med godkännande till handlingarna. Styrelseval förrättades och erhöll följande sammansättning: ordförande fröken Lovisa Thorén, sekreterare och kassaförvaltare fröken Hildur Tingwall och övriga funktionärer fruarna Emma Blomgren, Maria Pegelow samt fröken Thora Norelius. Till centralstyrelsemedlem för 1916 omvaldes fröken Lovisa Thorén och till suppleant fru Sigurd Andersson. Ordföranden höll ett kort minnestal över en medlem av föreningen, fru Sofie Heyman, som under året avlidit. En återblick på föreningen från dess bildande gav vid handen, att föreningen gått sakta, men stadigt framåt.

Jönköpings F. K. P. R:s första arbetsafon för året blev en minnesrik högtidsstund. Medlemmarna hade talrikt infunnit sig i ordförandens, fröken Emma Aulins, hem och överlämnades till henne ett inom föreningen insamlat belopp till en bokhylla. Gåvan överlämnades tillsammans

till honom kommitténs varma tack, och de ovationsliknande applåderna buro vittne om auditoriets livliga erkännande av de åsikter, för vilka borgmästare Lindhagen gjort sig till tolk.

med en bukett i rösträttens färger av styrelsens äldsta medlem, fru Therése Lilja, som i varmhjärtade ordalag framförde medlemmarnas tack till fröken Aulin för hennes nitiska och osjälviska arbete för föreningens framgång samt stora välvilja att under flera år upplåta sitt hem för föreningens arbetsafon. Fröken Aulin tackade, rörd över gåvan och uppskattningen av hennes arbete, som hon funnit stor glädje uti och uttalade den förhoppningen, att i framtiden kvinnornas rättvisa sak skulle vinna seger. Under aftonens lopp anlände brev och telegram, bland annat från förutvarande v. ordföranden. Dessa, tillika med verser, författade av en föreningsmedlem, upplästes av sekretären, som även framförde medlemmarnas tack till fröken Maria Aulin, som jämte sin syster offrat så mycken tid och arbete för samkvämens ordnande. Aftonen tillbragtes under en verkligt högtidlig stämning och fröken E. Aulin redogjorde för centralstyrelsemötet och dess förhandlingar samt påminde om den fest, som föreningen till firande av sin 10-åriga tillvaro ämnar anordna den 8 mars och vartill även allmänheten äger tillträde.

Kalmar F. K. P. R. hade den 11 februari sitt första sammanträde för året. Ordföranden redogjorde i korthet för centralstyrelsemötet. I anslutning till diskussionen om ett obligatoriskt utbildningsår för kvinnor höll fru Fagersson föredrag om Kvinnans värnplikt, skisserande en värnpliktsgård av en typ liknande de Sunnerdahlska hemskolorna, där de unga kvinnorna skulle lära sig att metodiskt och ekonomiskt sköta alla ett hems göromål, barnavård, lättare sjukvård samt lantushåll och trädgårdsskötsel. Värnpliktsåret skulle väcka solidaritet och ansvarskänsla samt genom planmässigt, målmedvetet arbete lära kvinnorna att finna sig tillrätta även inför nya förhållanden, men vore dock ej avsett att ersätta yrkesutbildning. Då förslag i olika riktningar framkommit, och någon utredning ej föreligger, gjorde föreningen intet uttalande, men av diskussionen framgick, att man var ense om nödvändigheten av ett praktiskt kvinnoår, obligatoriskt för alla, för vilket staten skulle bära kostnaden, och att ingen kvinna borde få ingå äktenskap utan att ha fullgjort det samma. Hur detta värnpliktsår komme att läggas, antingen i sammanhang med högre folkskolor i städerna och med folkskolorna på landsbygden, eller som särskilda värnpliktsåtgärder på statens domäner, skulle vinsten bli — hemkunskap för alla Sveriges kvinnor till samhällets bättnad. Mötet avslöts med samkväm.

Katrineholms F. K. P. R. hade den 7 februari besök av fru Ella Billing från Stockholm, som höll föredrag inför 300 personer i teatersalongen. Ämnet var När fosterlandet kallar och talarinnan inlade i sin lugna och klara framställning alla de skäl för medborgerlig likställighet, som nu mer än någonsin framtråda vid tanken på vad kvinnorna synnerligen i de krigförande länderna, men även i vårt land under dessa orostider fått sig ålagt. Talarinnan ställde en varm uppmaning till de närvarande att biträda kvinnornas rättskrav samt att medverka till en kraftig fredsoption. Föredraget hälsades med stort bifall och föreningen vann ett 10-tal nya medlemmar, därunder 2 manliga, de första i föreningen. Efteråt hölls ett trevligt samkväm med te-supé, tal, sång och musik.

Södertälje F. K. P. R. firade lördagen den 19 februari sin tioåriga tillvaro genom ett mycket talrikt besökt offentligt möte med samkväm å Stadshotellet. Redogörelse för föreningens 10-åriga verksamhet lämnades av ordföranden, fru M. Dehn, varpå d:r Gulli Petrini höll ett med livligt intresse åhört föredrag över ämnet Vår för alla kvinnor deltaga i rösträttsrörelsen just nu. Fru E. Boheman talade senare över Rösträttsarbetet i landsorten och fru Dehn framförde Södertäljeföreningens tack till Landsföreningen. Borgmästaren J. Petersson höll i anslutning till Olof Stigs (Stäckelbergs) dikt om kvinnan, vilket poem av talaren föredrogs, ett uttalande över det berättigade i att kvinnan borde tillerkännas full politisk medborgarrätt. Från Landsföreningens samt från Stockholms länsförbunds båda ordförande inkommo

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmtorgsgatan 6, Stockholm

Svea Växt

Landets förnämsta
MARGARIN

Kvinnorösträtten i olika länder

OFFENTLIGT MÖTE

anordnas av

Föreningen för Kvinnans Politiska Rösträtt

I STOCKHOLM

och

Männens Förbund för Kvinnans Politiska Rösträtt

Onsdagen d. 1 mars, kl. 8 e. m.

å Musikaliska Akademien.

TALARE:

Fröken Henni Forchhammer från Köpenhamn, ordförande i Danska Kvinnornas Nationalförbund.

Statsadvokat Hakon Löken från Kristiania och Författaren Edwin Björkman från New York.

Regeringens och riksdagens medlemmar inbjudas.

Biljetter å 50 öre i Allm. Tidningskont., å Röst-rättsbyrå, Lästmakareg. 6, samt vid ingången.

lyckönskningstelegram. Till omväxling i programmet uppläste fru Ebba Pettersson Frödings dikt Saul och David, till Elfrida Andrées vackra pianokomposition, spelad av fru E. Silfversvärd. Sång utfördes av fru I. Paulsson samt hr K. Wang, ackompanjerade av musikinstitutets föreståndarinna, fröken E. Schmidt. Gemensamt supé intogs av ett 70-tal deltagare, varpå uppfördes Madame Anti, spelad av fru Betty Nilsson. Stämningen var den bästa och flera nya medlemmar intogs i föreningen. Vid å årsmötet företaget val av styrelse återvaldes fru M. Dehn ordförande, fru H. Almgren kassaförvaltare, fru A. Wallén sekreterare, fröken H. Eriksson och nyvaldes fröken A. Söderlund vice ordförande. Suppleanter fröken L. Landén, fru Lemoine och fru I. Paulsson. Års- och revisionsberättelserna godkändes och lämnades styrelsen full och tacksam ansvarfrihet. Till revisorer återvaldes fröken E. Levin och I. Björkman, suppleant fröken Magda Hallström och nyvaldes fru G. Sorbon. Till pressombud återvaldes fru M. Dehn. Järnafiliälens representerades å årsmötet av icke mindre än 7 medlemmar. Den av ombudet fru S. Le Moine författade årsberättelsen föredrogs även. Dagen till ära svajade rösträttsfanan i gult och vitt från Stadshotellets fasad hela dagen. Festen försiggick i den av föreningsmedlemmarna med flaggor och blommor vackert prydda salongen.

Avidabergs F. K. P. R. hade den 12 februari ett offentligt möte i Folkets hus med föredrag av fröken Ester Röhl Om kvinnornas ställning hos olika folk. Salen var rikt dekorerad och mötet besökt av 75 kvinnor förutom föreningsmedlemmar. Fröken Röhl's utmärkta föredrag väckte det allra största intresse och gjorde god verkan på dem, som förut stått tveksamma inför kvinnorösträttsfrågan. Aftonen tillbragtes under den angenämaste stämning. En av föreningsmedlemmarna deklamerade på ett förträffligt sätt flera innehållsrika och tankeväckande poem. Föreningen lyckades sälja flera exemplar av Kvinnornas kalender och åtskilliga nya medlemmar ingingo i föreningen. Som avslutning sjöngs unisont Du gamla, du fria.

Ellen Ahlberg

6 STUREGATAN 6
STOCKHOLM

Allm. Telefon 127 76.

Stort lager av

Borstar, Kammar, Tvål, Parfumer m. m.

KOOPERATIVA LIV

försäkrings-**FOLKET** beviljar liv-
anstalten **FOLKET** försäkringar
alla slag. Adress Box 233. Bliv ombud!
H. K. VASAGATAN 6.

**Insätt Edra besparingar
i A.-B. NYA BANKEN.**

Bergman-Österbergiska sambhällskurserna.

I samband med centralstyrelsemötet
sistlidne januari sammanträdde kom-
mittén för de Bergman-Österbergiska
kurserna, varvid arbetet för det inne-
varande året planades. Det beslöts
därvid, att samhällskurser skulle un-
der vårterminen avhållas i Uppsala och
Stockholms län samt under hösttermi-
nen i Västernorrlands. Som kursleda-
re kvarstår t. o. m. vårterminen frö-
ken Walborg Bergström. Vid sam-
manträdet beslöts även att fr. o. m.
höstterminen något utöka verksamhe-
ten, i det att kursledaren, jämsides
med samhällskurser inom olika län,
skulle åtaga sig att vara rösträttskon-
sulent. Detta senare skulle innebära,
att kursledaren, där så är lämpligt,
bildade nya föreningar samt att, där
föreningar finnas, vilka föra en svag
tillvaro eller ha att kämpa mot svårig-
heter, hjälpa dem till rätta, ge upp-
muntran och stöd och på så sätt få
dem till en mera livaktig verksamhet.

Det har ju sedan länge inom L. K.
P. R. varit på tal att försöka få an-
ställd en rösträttskonsulent, men brist
på medel har ställt sig hindrande i vä-
gen. Nu har kommittén tänkt sig att
genom detta bättre kunna utnyttja
kursledarens ofta både långa och dyr-
bara resor och kostnader för kurserna,
och så på samma gång gynna röst-
rättsarbetet. — Det har redan hänt
många gånger under de gångna åren,
att kursledare verkat som en sådan
rösträttskonsulent, både genom de
rösträttsföredrag de hållit och genom
bildandet av nya föreningar.

Hittills ha 21 av Sveriges 24 län haft
sambhällskurser, men ännu återstår det
ju oändligt många platser, där ett upp-
lysningsarbete bland kvinnorna är bå-
de nödvändigt och önskvärt.

Ebba Palmstierna.

Ny landvinning.

Söndagen den 14 februari reste ett par
medlemmar av Arvika F. K. P. R:s sty-
relse och fru Lydia Matson-Sager, sekre-
terare i Malmö F. K. P. R., till Arvika
grannförsamling Brunsög för att där
försöka bilda en rösträttsförening. För-
sta rastestället blev hos kyrkoherde Fryk-
senius å Storndsborg, en plats där Gustaf
Fröding vistats under flera år. Kyrkoher-
den med fru ställde sig synnerligen upp-
muntrande till företaget, och båda följde
med till logen Ledstjärnans lokal längre
upp i bygden. Trots intensiv snöyra fyll-
des salen till trängsel av intresserade kvin-
nor och män av alla åldrar. Under andlös
tystnad följdes fru Sagers agitationföre-
drag och icke mindre än 22 anmälningar
skedde efter dess slut. Flera yngre, under
18 år, hade gärna velat vara med de också.
De manliga åhörarna, som infunnit sig i
stort antal, fingo nöja sig med att genom
starka applåder ge sitt gillande till känna.
Fru Sager lade dem på hjärtat att sluta
sig till den männens organisation, som finns
i Sverige sedan flera år. Styrelse på
fem personer valdes med fru Augusta Car-
ling Vestby som ordförande och fru Dina
Fryksenius som vice ordförande. Därefter
vidtog samkväm med tal, musik, sång och
föreläsningar. Bland talarna märktes frö-
ken Brita Crona samt hrr And. Anders-
son och J. Hedlundh. Sent omsider avslöts
det hela med "Värmeland du sköna". Det
var tid för Arvikaborna att anträda halv-
milafärden till stationen, en åktur i mån-
sken över det mäktiga Brunsögefjället.

Billiga Handarbeten.

TAPISSERIAFFÄREN, Bryggaregat. 1.
Gardiner ritade från 12 kr., Kuddar, Bonader,
Löpare 2 kr., Dukar 1 kr. m. m.
Allt ritat på linne.

Norra Bosättningsaffären

21 NORRTULLSGATAN 21
2:dra huset från Odenplan.
Lager av

Glas-, Porlän- o. Husgerädsartiklar.
Allm. Tel. 153 53.

HOTELL VICTORIA

Norra Smedjegat. 14, (Hörnet av Herkulesg.)
Stockholms äldsta, billigaste och mest välkända
privathotell. Tyst och fridfullt läge strax vid
Brunkebergs- och Gustaf Adolfs torg. Elek-
triskt ljus o. telefon i rummen.
Vördsamt **Fru Greta Schubert.**
Post- o. Telegrafadr. **HOTELL VICTORIA.** Riks 53. Allm. 66 57.

För resande att beakta!

Löofs hotell **ARVIKA** rekommenderas!

FRU HEDENSKOGS

Privata Förlossningshem
TROLLHÄTTAN

Rikstel. 145

Meddelande från V. U.

Den av centralstyrelsemötet med an-
ledning av de förestående landstings-
mannavalen beslutade utsändningen till
länsförbundens ordförande och till ord-
föranden i den största föreningen i
de län, som sakna länsförbund, är nu
verkställd. Skulle den första sändning-
en visa sig otillräcklig, kunna rekvi-
sitioner ställas till Röstretsbyrå, 6
Lästmakaregatan, Stockholm, varifrån
även nedanstående litteratur, lämplig
att sprida före valen, kan erhållas:

Kvinnornas rösträttsfråga inför För-
sta kammaren 1914. Utdrag ur Första
kammarens protokoll lördagen den 22
augusti 1914. Pris 10 öre.

Landstingens uppgifter och betydelse.
Av Gulli Petrini. Pris 5 öre eller
3 kr. pr 100 ex.

Landstingsvalen. Av Gulli Petrini.
Kvinnornas Kalender 1916. Pris 1 kr.

Kvinnor i livsmedelsnämnderna.

I Filipstad: fru Maria Andersson; i Kop-
parberg: fru Celia Andersson; i Lindes-
berg: fru Svea Schölin; i Nora socken: fru
Henriette Norelius och fröken Axelina
Andersson; i Örebro: fru Alfhild Rystedt.

Isen bruten.

I Australien har ett politiskt parti
för första gången låtit uppsätta en
kvinna som kandidat till parlamentet.
Hennes namn är Mrs Gollagher och
hon är vald att representera Parramatta.

En gammal beprövad metod.

En amerikansk tidning vänder sig be-
vakande till rösträttskvinnorna, att icke stö-
ra Washington med sina önsksningar, då
Kongressen har så många verkligt viktiga
saker att handlägga såsom skatterna och
försvaret.

"Då inga andra argument hjälpa, och
kvinnorna synas nära målet, kan man än-
nu ha utsikt att vinna över dem, om man
vädjar till deras osjälviskhet", säger Alice
Duer Miller i the New York Tribune.

Ebba Palmstierna.

Söders "English School"

Erstagatan 26. Allm. Tel. S. 36035 eller 26914.

Engelska lektioner o. översättningar.
ANNIE I. SCOTT.

HELFRID JOHANSSON

FÄRG-, KEMIKALIE- & PARFYMAFFÄR - Birger Jarlgatan 29, Stockholm
Välsorterat lager av Sjukvårdsartiklar, Kammar, Spegel, Borstar, Hår- & Munvatten, Hand-
cremer och Tinkturer, Tvål, Såpa och alla slags Putsmedel.
Telefonorder exp. omgående. Rikstel. 685. Sthlmstel. 8318.

Mer och mer

övertygas den ärade allmänheten om att YVY-
TVÅLEN är den förfnämsta bland tvålar.
YVY-TVÅLEN säljes i varje välsorterad
parfym- och herrekliperingsaffär.

**Österlin & Ulrikssons Kem.-Tekn. Fabrik
YSTAD.**

Damfriseringen

48 ODENGATAN 48

Rekommenderar sin kamning och ondulation m. m.

Brudklädsel arrangeras smakfullt och billigt. Kamning i hemmen.

Vördsamt
A. T. 12920. **ANNA TROLLE.**

GLÖM EJ!

Allmänna Fönsterputsningsbyrån
Regeringsg. 97. Sthlms-Tel. 89 66. Riks Norr 696.

Utför rengöring av Butiks, Bostads och Trapp-
fönster, Skyltar och Glastak m. m.

Fruar! Var god göm adressen!

HEMMENS HJÄLPBYRÅ
A. t. Br. 38 99. Drottningg. 53. A. 182 68, R. t. 120 77
Utför i hemmen tillfälliga arbeten med ren-
görn., städt., tvätt, strykn., matlag., servering
m. m. Garanterar för ärliga, snygga o. ordentl.
biträden, som jag nu prövat i ca 3 år.
Vördsamt **Fru ELIN ÅGREN.**

Champonering och Hårskötsel

utföres noggrant. Hårfall behandlas med
bästa resultat. Högerbergsgatan 37 A, 1/2 tr. t. v.
Allm. tel. Söder 7160

Rosendahl
 Finnes i alla större Blomster-
och Färg & kem. affärer till 75
40 och 25 öre pr burk. Om så
icke är fallet, sändes godning-
gen direkt från fabriken mot
postförskott + porto.
Analyt och bruksanv. med-
följer hvarje burk.

Rosendahl Fabriker, Carlshamn
Rikstelefon 80.

Husqvarna Symaskiner



Lika bra och bättre än de
bästa utländska i afseende å
konstruktion, hållbarhet, samt
lätt och tyst gång. Prisbilliga.
Obs. / Förändliga
afbetaltningvilkor.

Rösträtt för Kvinnors

femte nummer för 1916 innehåller bl. a.:

Kvinnorna och landstingsmannavalen.
Varför det icke sitter någon kvinna i storttinget.
Av Fredrikke Mörck.
Där kvinnor böra vara med.
Krigets inflytande på lösningen av kvinnornas
rösträttsfråga. V.
Den nya äktenskapslagen. Av Georg Sjörstedt.
Rec. av Anna Wicksell.
Lucy Stone. (Forts. och slut.) Av Ellen Westler.
Elfrida Andréa 75 år.
Själarnas neutralitet.
Borgmästare Lindhagen talar rösträtt i Wien.
Bergman-Österbergiska samhällskurserna. Av
Ebba Palmstierna.

JACOBSONS VÄLKÄNDA

● **TAPISSERI-AFFÄR** ●
24 B Grefturegatan, vid Tattersall.
10 % RABATT — I VAROR — FRITT VAL.

Rygghållare



"Perfekt"

Den är
oumbärlig för
varje ung flicka
med anlag för
framåtlutande
gång.
Uppgiv ålder!
Pris pr st.
4.50.

Till hvarsorten mot postförskott + porto.
BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR
Riks 1726. Drottninggatan 57 Allm. 1410.
STOCKHOLM

Skånska Handskmagasinet

Etablerad 1819
42 JÄRNTORGSGATAN 42
Allm. Tel. 14168
Välsorterat lager av in- och utländska Handskar
och Vantar.
Parfym- och herrekliperingsartiklar m. m.
Medlemmar i F. K. P. R. erhålla rabatt.

G. NYSTROMS MODESALONG

Drottninggatan 58, Stockholm
Allm. Tel. 14925. Rikstel. Norr 19.

Louise Blomberg

TVÅL- & PARFYMHANDEL
89 Vesterlånggatan 89
REKOMMENDERAS
Allm. Tel. 2817.
Kammar, Borstar, Svamp m. m.

Göteborgs Transportbyrå

Etabl. 1900
Telefon 4730
ÖSTRA HAMNGATAN 8
Intill Lilla Bommen.
Transporter - Budsändningar - Flytt-
ningar - Gods-magasiner - Specia-
litet: Pianotransporter o. förpackningar.
Uthyr elektr. dammsugaren »VAMPA»

Prenumerera på

MORGONBRIS

Socialdemokratiska
Kvinnorörelsens tidning.
Utkommer omkring den 1:sta varje månad.
Pris för helt år kr. 1:20.
PRENUMERERA PÅ POSTEN.

Gynna Rösträtt för Kvinnors annonsörer.

Stockholm, Ivar Högströms Boktryckeri A. B., 1916.